

BOG

Naturhistorier fra bæk og å

Anmeldt af Bent Nielsen, ferskvandsbiolog og pensioneret underviser. biobent@gmail.com

I Naturhistorier fra bæk og å har Bent Lauge Madsen leveret herlige fortællinger om det rindende vands fauna og om betydningsfulde danske og udenlandske forskere, der har kastet lys over det fantastiske liv, der udfolder sig under vandoverfladen. Han har lagt vægt på også at beskrive de metoder, der har været nødvendige for at nå frem til resultaterne. Selv har han gennem en menneskealder været en meget nysgerrig og opfindsom udforsker. Han fortæller levende om, hvordan han er blevet inspireret til at konstruere – ofte enkle – apparater, der gennem eksperimenter kunne underbygge eller forkaste de tanker, han på forhånd gjorde sig. Og så er bogen rigt illustreret af smukke fotos, beskrivende tegninger og enkle grafiske fremstillinger af forsøgsresultater.

Men lad det være sagt med det samme: Det er ikke ferielektur. Alene bogens vægt gør det, og så har bogen ikke samme prosaagtige tilgang til stoffet, som har gjort Dave Goulsons *Humlen ved det hele* til en bestseller. Denne bog nydes bedst i mindre portioner. Nok også bedst, hvis man er lidt nørdet med forskning og (ferskvands)biologi. Ikke desto mindre er der tale om en dejlig samling af fortællinger fra en af vandløbslovens fædre, der har sikret, at de danske vandløb i dag er i stadig bedring, både hvad angår vandkvalitet og fysisk udformning. Flere og flere vandløb slippes fri af de kvælende cementrør og lægges tilbage i gamle folder. Det kan Bent Lauge Madsen tage en stor del af æren for. Her fristes jeg til at

FAKTA

Bent Lauge Madsen: *Naturhistorier fra bæk og å*.

Forlaget Epsilon 2017. 360 sider, 365 kr.

fortælle en lille selvoplevet historie, som jeg har brugt i undervisningen til at illustrere, hvor forskelligt man kan se på sagerne. En forstmand fortalte mig en gang, at han kun kunne anbefale at rette vandløb ud. »Ørreder kan vel lige som os bedst lide at køre på motorvej, ikke?!«

Hvorfor spise en vandkalv?

Bogen er inddelt i 6 kapitler, men om en historie bliver fortalt i det ene eller det andet kapitel er ikke altid lysende klart. Det rådes der bod på med præcise krydshenvisninger. Det gode stikordsregister er guld værd, når man ikke lige kan huske, hvor man havde læst om et eller andet. Og så er Bent Lauge Madsen rigtig god til at forklare betydningen af de ofte svære latinske navne på kræene og til at medtage de danske navne.

Ikke alle fortællinger er fortalt til ende. Bent Lauge Madsen har en gang spist en vandkalv. »Det gør jeg aldrig mere«, skriver han på s. 325. Så kommer en spændende fortælling om, hvilke gift- og rensekemikalier vandkalvene har "opfundet", og at det nok er på grund af dem, han ikke spiser vandkalve

igen. Jeg savner en forklaring på, hvorfor han overhovedet fandt på at spise den, hvordan den smagte, og hvordan han fik det efterfølgende. Jeg mangler også en forklaring på, hvorfor han kalder al insektafkom for "larver", uanset om de har fuldstændig eller ufuldstændig forvandling. Eneste bemærkning om dette står på side 240 om Isslørvingens afkom: »Larverne, eller nymferne, som nogen kalder dem, ...«. Jeg har altid gjort en dyd ud af forklare forskellen. Men Bent Lauge Madsen har sikkert en god grund til ikke at skelne. Den ville jeg gerne være indviet i. Ud over at ordet "vandnymfeymf" er et forfærdeligt ord, som man på denne måde undgår at skulle bruge.

Fascination der smitter

Skal jeg komme med et par andre kritiske bemærkninger, savner jeg ofte størrelsesangivelser på figurerne. Og min egen lille idiosynkrasi: Det er ikke ligegyldigt, om man bruger ordet immun eller resistent om modstandsdygtighed (s. 342). Journalister lærer det aldrig, men en biolog må vide, at en dafnie ikke kan være immun, da den ikke har et tillært immunsystem.

Selvom bogen ikke er en undervisningsbog, kan jeg kun anbefale biologilærere, der savner gode historier til undervisningen, og andre naturinteresserede "nørder" at fordybe sig i bogen. Selv har jeg nydt det meget. Som underviser havde jeg næsten glemt den fascination og nysgerrighed, der driver den sunde forskning. Bent Lauge Madsen har stadig disse egenskaber i behold her oppe i årene, og han forstår at få fascinationen til at smitte. ■